

3)  
אגדה: על פשרה ור"ה ויוה"כ

בסוף סוגיין על דין, בדף ה' ע"ב, מביאה הגמ' שיטתו של רשב"ג שיש כח בפשרה משא"כ בדין: הדין בג' ופשרה בב' ויפה כח פשרה מכח הדין שב' שדנו בע"ד יכולין לחזור בהן, וב' שעשו פשרה אין בע"ד יכולין לחזור בהן. ואח"כ עוברת הגמ' מענין דין לענין פשרה (=בצוע), שיש דעה שגם פשרה בג', רק ברור שבדין יש דעה שלפעמים יש צורך דוקא ב"בית-דין", אבל בפשרה, אפ' למי שמצריך ג', ענינה דיינים, לא ב"ד"

ובענין פשרה יש ב' דעות מנוגדות בסוגיין סנהדרין דף ו/ב:  
רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי: אסור לבצוע וכל הבוצע הרי זה חוטא וכל המברך את הבוצע ה"ז מנאץ ועל זה נאמר בוצע ברך נאץ ה' אלא יקוב הדין את ההר (מדת משה) וכנגדו: רבי יהושע בן קרחה אומר מצוה לבצוע שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם...איזהו משפט שיש בו שלום הוי אומר זה ביצוע (מדת אהרן הכהן)

ועכשיו, בחודש אלול... כדאי להתבונן בהקבלה בין דין-פשרה לר"ה-יוה"כ.

פשרה קשורה במחילה, שכל צד מוותר על חלק מטענתו והוי מחילה. ובגמ' ב' דעות אם פשרה-מחילה צריך קנין. הגמ' עצמה נוטה שא"צ, וסבוראים: "והלכתא: צריכה קנין"

ר"ה ~ דין: אבל כיון שגמר הדין הוא בהוש"ר, יכולים המתדיינים לסדר פשרה במקום דין. וזהו: יו"כ שהוא ההזדמנות לפשרה. הקב"ה ביו"כ מוכן להשתמש במחילה – "מלך מוחל וסולח" – ואז ← "כפרה". ומצדנו, ה"קנין" = קבלת גזה"ד וע"י העיניים ותשובה.

ואיך עושים את הקנין למחילה של פשרה? ע"י תקיעת כף "אתה נותן יד לפשעים"

שכאנו מתכוננים לימים הנוראים מוכרח שנתמקד על הדין בלבד בפני ה"מלך" ללא פשרה וללא מחילה. אבל אח"כ אנו מתפללים לפשרה – לכפרה וסליחה ומחילה ממנו – ביוה"כ. ומצדנו – ה' העיניים ותשובה כקבלת קנין על הפשרה עם הקב"ה.

ומי הם הדיינים לפשרה זו בין ה' ובינינו? "בא"י מלך מוחל וסולח לעונותינו, ולעונות עמו בית ישראל, ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה, מלך על כל הארץ, מקדש ישראל ויוה"כ" – דהיינו שכל עם ישראל הם "יושבי קרנות" (הדיוטות וכמה מומחים)... וכולנו הב"ד של פשרה בין הקב"ה לכל יחיד ויחיד

לסכם: ר"ה יסודו בדין מאת הקב"ה "כי המשפט לאלקים", ופשרה באה מעם ישראל, מהדאגה לבני אדם ... ורצונו של הקב"ה שנחיה ולא נמות, .... וגומרים ביוה"כ "לפני ה' תטהרו" – ממידת דין למידת רחמים. אמנם בפשרה אנו נפטרים כרעים. ולכן מסיימים צום יוה"כ ב"שמע ישראל ה' אלקינו ו"ה' הוא האלקים" – בהפרדוס של ר"ה ויו"כ – דין ופשרה.

יה"ר שלשנה הבע"ל... שלום ושלוה, שגשוג בת"ת, וברכת כוח"ט לכם ולכל ב"י.